

A΄ ΒΡΑΒΕΙΟ:

Αθανάσιος Κιουτσούκης, 1ο Γενικό Λύκειο Κομοτηνής

Τις μέρες που κάθομαι εγκλωβισμένος στο σπίτι μου, ένα διαμέρισμα στο κέντρο της μικρής μου πόλης, καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια να αντισταθώ στα καλέσματα του ανοιξιάτικου καιρού και να υπακούσω για το καλό όλων μας λόγω του Covid-19 στις οδηγίες των ειδικών γιατρών, πέφτω πάνω σε μια διαδικτυακή ανάρτηση που γράφει χαρακτηριστικά: «Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωή των ώρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες». Τις Θερμοπύλες της δημόσιας υγείας! Τιμή, σεβασμός κι ευγνωμοσύνη!

Πρόκειται για τη χρήση της φράσης «φυλάγω Θερμοπύλες» στον χώρο των επαγγελματιών της δημόσιας υγείας! Μια σύνδεση τόσο ιστορική, μα συνάμα και τόσο διαχρονική σε τόσο δύσκολες συνθήκες. Μα τι έγινε αλήθεια στις Θερμοπύλες; Τι να σημαίνει η φράση αυτή;

Στις Θερμοπύλες 2500 χρόνια πριν συνέβη κατά κάποιον παράδοξο τρόπο να αλλάξει η σημασία των λέξεων, αφού η ήττα των αρχαίων Ελλήνων αγωνιστών μετατράπηκε σε απaráμιλλη ηθική νίκη που η αξία της έμελλε να χαραχτεί βαθιά στη μνήμη όλων των επερχόμενων γενεών. Συγκεκριμένα, στις αρχές του Σεπτεμβρίου του 480 π.Χ. το εκστρατευτικό σώμα του Ξέρξη ξεκίνησε την επίθεση εναντίον των Ελλήνων. Το σώμα αυτό ήταν τεράστιο και ετερόκλητο καθώς στελεχωνόταν όχι μόνον από τους Πέρσες, αλλά κι από όλους τους υποταγμένους στην Περσική Αυτοκρατορία λαούς της Ανατολής. Οι αρχαίες ελληνικές πηγές αναφέρουν ότι η δύναμή του ήταν πάνω από ένα εκατομμύριο, αλλά σύμφωνα με σύγχρονες εκτιμήσεις το τοποθετούν έως τις 300.000 άνδρες (πεζικό και ιππικό). Παράλληλα, ένας ισχυρότατος στόλος συνόδευε και υποστήριζε την εξέλιξη της κατά ξηρά εκστρατείας. Οι Έλληνες ύστερα από το συνέδριο στην Κόρινθο, κατάφεραν να συνασπιστούν και να προτάξουν σθεναρή αντίσταση στις Θερμοπύλες υπό την αρχηγία της Σπάρτης που είχε παραδοσιακά την κυριαρχία στην ξηρά, αλλά και της Αθήνας που ήταν ήδη ισχυρή στη θάλασσα. Επικεφαλής τέθηκε ο Λεωνίδας και επιλέχτηκε η τοποθεσία των Θερμοπυλών, καθώς από εκεί διερχόταν ένα μόνο πέρασμα ανάμεσα στη θάλασσα του Ευβοϊκού και την οροσειρά του εσωτερικού προς τη νότια Ελλάδα.

Ύστερα από δύο μέρες αντίστασης ο Εφιάλτης πρόδωσε τους Έλληνες και οδήγησε τα περσικά στρατεύματα μέσω της Ανοπαιάς ατραπού πίσω από τις γραμμές των Ελλήνων. Ο επικεφαλής Σπαρτιάτης βασιλιάς Λεωνίδας προτίμησε τότε να στείλει το κύριο σώμα του συμμαχικού στρατού νοτιότερα για να οργανωθεί εκεί εκ νέου η άμυνα των Ελλήνων κρατώντας μαζί του στις Θερμοπύλες επίλεκτες και εθελοντικές δυνάμεις, τους 300 Σπαρτιάτες και τους 700 Θεσπιείς. Η αντίσταση ήταν ηρωική και κατάφεραν να καθυστερήσουν την προέλαση των Περσών προς τον νότο, αλλά και έπεσαν όλοι στο πεδίο της μάχης. Το ίδιο και τα δύο αδέρφια του Ξέρξη. Και μπορεί η αμερικανική επική πολεμική ταινία με τίτλο *Οι 300* να έχει συγκλονιστικές σκηνές από το πεδίο της Μάχης στις Θερμοπύλες, σίγουρα όμως η πραγματικότητα θα ξεπερνούσε σε σθένος και δύναμη κάθε κινηματογραφική μεταφορά.

Από την άλλη πλευρά, η Ναυμαχία της Σαλαμίνας που έγινε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 480 π.Χ. ήταν η ναυμαχία που ανέτρεψε τη λογική των αριθμών, αφού τα 350 πλοία των Ελλήνων κατόρθωσαν να κατατροπώσουν τα 1000 πλοία των Περσών. Μετά την τελική έκβαση της Μάχης των Θερμοπυλών, οι Πέρσες του Ξέρξη προχώρησαν προς την Αθήνα, την οποία κατέλαβαν εύκολα, γιατί οι Αθηναίοι την είχαν εγκαταλείψει. Ο χρησμός του Μαντείου των Δελφών ότι μόνον τα «ξύλινα τείχη» θα τους έσωζαν τους ώθησε στα πλοία ύστερα και από παρότρυνση του Θεμιστοκλή. Μερικοί μόνο γέροντες, που δεν πείστηκαν από τον Θεμιστοκλή, έμειναν στην Αθήνα, κλείστηκαν στην Ακρόπολη κι έφτιαξαν γύρω πραγματικά ξύλινα τείχη. Οι Πέρσες εύκολα τους εξόντωσαν κι έκαψαν την Αθήνα. Σχεδόν ταυτόχρονα, αγκυροβόλησε στον όρμο του Φαλήρου και ο περσικός στόλος, αφού είχε παραπλεύσει την Εύβοια και το Σούνιο.

Το εντυπωσιακότερο όμως σε αυτήν τη ναυμαχία ήταν η αντιπαράθεση που προηγήθηκε ανάμεσα στον Σπαρτιάτη ναύαρχο Ευρυβιάδη, ο οποίος πρότεινε ως σημείο για την εμπλοκή με τους Πέρσες τον Ισθμό της Κορίνθου με το σκεπτικό ότι σε περίπτωση αποτυχίας θα μπορούσαν να καταφύγουν στο εσωτερικό της Πελοποννήσου συνεχίζοντας από εκεί την αντίσταση και τον Αθηναίο Θεμιστοκλή, ο οποίος επέμενε να γίνει η ναυμαχία στα Στενά της Σαλαμίνας. Εκεί τα πολυάριθμα περσικά πλοία θα υστερούσαν σε άνεση κινήσεων. Δέχτηκε, μάλιστα, όπως λέγεται, και την ισχυρή αντίδραση του Σπαρτιάτη ναυάρχου, ο οποίος πήγε να τον χτυπήσει. Η φράση του Θεμιστοκλή «πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ» (χτύπα με, αλλά άκουσέ με) εκτός από σύμβολο υπομονής και στωικότητας, έμελλε να σταθεί καθοριστική για την εξέλιξη των γεγονότων σε συνδυασμό βέβαια και με το τέχνασμά του. Έστειλε στους Πέρσες τον παιδαγωγό του Σίκινο προκειμένου να τους πληροφορήσει ότι δήθεν οι Έλληνες ετοιμάζονται να εγκαταλείψουν τη Σαλαμίνα και, αν θέλουν να τους νικήσουν, πρέπει να επισπεύσουν τη σύρραξη. Πραγματικά, πέτυχε τον στόχο του και προκάλεσε την άμεση ανταπόκριση του Ξέρξη, ο οποίος διέταξε να μεταφερθούν τα πλοία στο Στενό της Σαλαμίνας και, μάλιστα, έκλεισε και τη βόρεια δίοδο προς τον Ισθμό της Κορίνθου προκειμένου να αποκλείσει κάθε πιθανότητα διαφυγής του ελληνικού στόλου.

Έτσι, μια αυγή στα τέλη του Σεπτεμβρίου το 480 π.Χ., οι δύο στόλοι βρέθηκαν αντιμέτωποι στο νότιο Στενό της Σαλαμίνας με ασύμμετρες δυνάμεις. Μάλιστα, ο Ξέρξης είχε διατάξει να παρακολουθήσει το θέαμα της νίκης από τον χρυσό του θρόνο πάνω στο όρος Αιγάλεω. Το γεγονός αυτό δεν αναδεικνύει μόνο την αντίθεση μεταξύ Ελλήνων και Περσών στρατηγών, καθώς οι Έλληνες με το προσωπικό τους παράδειγμα δείχνουν τον δρόμο στους στρατιώτες τους, ενώ οι Πέρσες, βασιλείς ελέω Θεού, αμέτοχοι απολαμβάνουν το θέαμα. Αποτελεί και αλαζονική συμπεριφορά, δείγμα οίησης και έλλειψης σεβασμού προς την αξία του Ανθρώπου. Γι' αυτό άλλωστε και θα έρθει η τίσις, η τιμωρία δηλαδή που δεν είναι άλλη από τη συντριβή των Περσών. Η ναυμαχία διήρκησε ολόκληρη την ημέρα και τελείωσε με την πανωλεθρία των Περσών. Αναφέρεται ότι οι Πέρσες έχασαν 200 πλοία, ενώ οι Έλληνες 40.

Ο τραγικός ποιητής Αισχύλος, που πήρε μέρος στη Ναυμαχία της Σαλαμίνας, θα γράψει λίγο αργότερα, το 472 π.Χ., την τραγωδία *Πέρσες* που είναι το παλαιότερο πλήρες σωζόμενο δράμα στις μέρες μας και, ταυτόχρονα, ένα ιστορικό ντοκουμέντο για τη σημαντικότερη σύγκρουση της δεύτερης περσικής εισβολής στην Ελλάδα, τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας. Σύμφωνα με την υπόθεση της τραγωδίας, στα Σούσα, την πρωτεύουσα των Περσών, οι γέροντες που έχουν μείνει στα μετόπισθεν, πιστοί φύλακες των λαμπρών ανακτόρων του Ξέρξη, ανησυχούν για τον στρατό τους. Η ανησυχία κορυφώνεται όταν η βασίλισσα Άτοσσα, μητέρα του Ξέρξη, αρχηγού της εκστρατείας, και γυναίκα του νεκρού Δαρείου, αφηγείται το δυσοίωνο όνειρό της: ο Ξέρξης προσπαθούσε να ζέψει στο άρμα του μια Ελληνίδα και μια Ασιάτισσα, αλλά η Ελληνίδα έσπασε τα δεσμά και γκρέμισε τον βασιλιά. Η άφιξη του λαχανιασμένου αγγελιαφόρου επιβεβαιώνει τα κακά προαισθήματα: ολόκληρος ο περσικός στρατός εξοντώθηκε. Οι Έλληνες νίκησαν. Ο βασιλιάς Δαρείος που έχει πεθάνει εμφανίζεται στον Άδη και αποδίδει τις ευθύνες στην αλαζονεία του Ξέρξη και την ύβρη του απέναντι στη φύση και τους θεούς.

Στις Θερμοπύλες και στη Σαλαμίνα οι Έλληνες ενώθηκαν και αντιστάθηκαν, πολέμησαν με πίστη στις δυνάμεις τους και κατάφεραν να διατηρήσουν την ελευθερία τους και τον πολιτισμό τους προβάλλοντας έτσι το μήνυμα της εθνικής ομοψυχίας. Συγκεκριμένα, η Μάχη στις Θερμοπύλες είναι μια ιστορική στιγμή στην οποία οι ήρωες δεν θα νικούσαν, αλλά θα θυσίαζαν κυριολεκτικά τον εαυτό τους. Οι Σπαρτιάτες γνώριζαν ότι πήγαιναν σε αποστολή αυτοκτονίας και ο Λεωνίδας έμεινε στο πεδίο της μάχης πολεμώντας μέχρι το τέλος. Η θυσία τους ξεσήκωσε τους υπόλοιπους Έλληνες οι οποίοι ενώθηκαν ενάντια στον κοινό εχθρό. Κι εδώ ακριβώς βρίσκεται το μήνυμα σε εθνικό επίπεδο: η εθνική ομοψυχία και το παράδειγμα ως εφιαλτήριο για κοινό αγώνα. Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας αποτελεί και

αυτή μια ιστορική στιγμή κατά την οποία θριαμβεύουν η στρατηγική ικανότητα και η οξύνοια του Θεμιστοκλή. Η πίστη στη λογική του ανθρώπου και στις δυνατότητες του νου, του ανθρώπινου μυαλού θριαμβεύει για ακόμη μια φορά σε συνδυασμό με την πίστη στο ιδανικό της ελευθερίας. Κι αυτό είναι το μήνυμα της Ναυμαχίας σε εθνικό επίπεδο.

Γράφει χαρακτηριστικά ο Φώτης Πολίτης στην «Άσκηση ψυχής»: «Πρώτη φορά στην Ελλάδα κερδήθηκαν η ελευθερία του ανθρώπου και ο λόγος της ελευθερίας». Κι αυτά κερδήθηκαν μέσα από μάχες με υπέρμετρες δυνάμεις. Και συνεχίζει: «Καθρέφτης αυτής της πορείας είναι η ζωή και το έργο του Αισχύλου. Μάχεται ο Αισχύλος στον Μαραθώνα και στη Σαλαμίνα με δόρυ και με ασπίδα, όπως μάχεται και η γενιά του, για να προστατέψει την ελληνική ανεξαρτησία από τον δεσποτισμό της Ανατολής. Λίγο αργότερα θα δώσει μάχη και με τον λόγο, από το μετερίζι της αρχαίας τραγωδίας. Με τιάνια προσπάθεια ανοίγει τον δρόμο προς τις πηγές της ζωής και της ελευθερίας του ανθρώπου. Ο άνθρωπος ελεύθερος απέναντι στον δεσποτισμό των ανθρώπων». Αυτό είναι και το μήνυμα, το διεθνές και πανανθρώπινο, που εκπέμπουν οι δύο αυτές ιστορικές στιγμές.

Ακόμη, οι Θερμοπύλες και η Σαλαμίνα σηματοδότησαν διαφορετικά το νόημα της ελευθερίας. Την όρισαν ως συνειδητή και ελεύθερη επιλογή στη ζωή ενός ανθρώπου. Εθνικά ελεύθερος θεωρούνταν ως τότε και ο Αθηναίος και ο Σπαρτιάτης και ο Αιγύπτιος και ο Πέρσης. Ο Αιγύπτιος όμως και ο Πέρσης, αν τους μετρούσαμε πάνω στο κλασικό ελληνικό ιδανικό, δύσκολα θα χαρακτηριστούν πολίτες ελεύθεροι, γιατί τους λαούς αυτούς τους βλέπουμε να σκύβουν το κεφάλι μπροστά σε μια επιταγή που τους επιβαλλόταν απέξω: στην επιταγή ενός βασιλιά, συχνά θεοποιημένου, που όριζε τους υπηκόους του σε ζωή και θάνατο. Αντίθετα, όπως αναφέρει ο Ι. Κακριδής: «το κλασικό ελληνικό ιδανικό ζητούσε από τον άνθρωπο να μεταστρέψει τον εξωτερικό εξαναγκασμό σε πειθαρχία εσωτερική: Να σεβαστείς και ν' αγαπήσεις το Θεό σου. Να υπακούσεις στους νόμους της πατρίδας σου. Να πειθαρχήσεις στους άρχοντές σου – ναι! Όχι όμως γιατί σε υποχρεώνουν εκείνοι, όχι γιατί φοβάσαι την τιμωρία τους, όχι γιατί θέλεις να κολακέψεις την εύνοιά τους, αλλά γιατί το πιστεύεις ο ίδιος».

Τέλος, σε διεθνές επίπεδο, οι Θερμοπύλες και η Σαλαμίνα λειτούργησαν ως θεματοφύλακες αξιών και ως σκαπανείς νέων δρόμων που οδήγησαν σε πνευματική, καλλιτεχνική και πολιτική άνθιση. Ούτε η Αναγέννηση ούτε ο Διαφωτισμός ούτε οι μεγάλες επαναστάσεις θα είχαν συμβεί στη Δυτική Ευρώπη αν οι Έλληνες είχαν αφήσει το σκοτάδι των Περσών να κυριαρχήσει στο φως του ελληνικού πολιτισμού. Δεν θα ήταν υπερβολή, λοιπόν, να πούμε ότι το 480 π.Χ. αποτελεί γενέθλιο έτος του Δυτικού πολιτισμού, της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ακόμα και σήμερα, αν πάει κανείς στη Σαλαμίνα, μπορεί να ακούσει μέσα από το θρόισμα των φύλλων της ελιάς της Όρσας, του δέντρου που χρονολογείται πριν από 2500 χρόνια και πιθανότατα έζησε τη Ναυμαχία, τον περίφημο παιάνα: «ὦ παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε, ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδη, θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν» τον οποίον έψαλλαν οι αγωνιστές στη Σαλαμίνα. «Εμπρός, των Ελλήνων γενναία παιδιά! Να ελευθερώσετε πατρίδα, τέκνα, γυναίκες, και των πατρικών θεών σας να ελευθερώσετε τα ιερά και των προγόνων τους τάφους, τώρα για όλα είναι που πολεμάτε». (Αισχύλου *Πέρσες*, στ. 384-405) Ο παιάνας αποκτά σήμερα άλλη νοηματική διάσταση. Στην εποχή της παραπληροφόρησης και της πανδημίας σημαίνει αγωνιστείτε για την ελευθερία, εσωτερική και πνευματική! Σήμερα, στην εποχή των εγκλεισμών και της αποστασιοποίησης σημαίνει αγωνιστείτε για τον άλλον Άνθρωπο! Πιστέψτε σε αυτόν. Το φορτίο πέφτει βαρύ σε εμάς: οφείλουμε να διατηρήσουμε στο ακέραιο την ανθρωπιστική ταυτότητα του οικουμενικού πολιτισμού που αναπήδησε μέσα από τις Θερμοπύλες και τη Σαλαμίνα. Οφείλουμε, όμως, πάνω απ' όλα να διατηρήσουμε το ελληνικό ιδανικό του ελεύθερου ανθρώπου που αντιμάχεται τον φόβο και την προκατάληψη, το σκοτάδι και την άγνοια. Του ανθρώπου που φωτισμένος και περήφανος μετατρέπει τον εξωτερικό καταναγκασμό σε εσωτερική ελευθερία.

Τώρα πια νομίζω ότι έχω καταλάβει το νόημα της φράσης «φυλάγω Θερμοπύλες». Βλέπω ξεκάθαρα ότι σημαίνει: βοηθώ τους ηλικιωμένους, προστατεύω τα παιδιά, φοράω μάσκα για το κοινό καλό, αγωνίζομαι για τη γνώση, προστατεύομαι από την παραπληροφόρηση, αναζητώ την αλήθεια, περνάω από το εγώ στο εμείς. Ναι, τώρα βλέπω ξεκάθαρα γιατί όλοι μας σε περιόδους κρίσης είναι ανάγκη να καταφεύγουμε στις Θερμοπύλες και στη Σαλαμίνα. Γιατί σε αυτούς τους τόπους υπάρχει η πίστη στον Άνθρωπο και το άπλετο ελληνικό φως...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρχαία Ελληνικά, Β' Γυμνασίου, «Το Τέχνασμα του Θेमιστοκλή».
- Ηροδότου, *Ιστορίες*, Α' Γυμνασίου, βιβλίο μαθητή.
- Κακριδής, Ιωάννης, «Το νόημα της ελληνικής ελευθερίας», πανηγυρικός λόγος που εκφωνήθηκε στις 26 Οκτωβρίου του 1960, ΑΠΘ.
- Νεοελληνική Γλώσσα, Γ' Λυκείου, «Δίκαιος και Άδικος Λόγος, Μεσσιανισμός».
- Πολίτης, Φώτης, «Άσκηση ψυχής», *Πρωία*, 28 Ιουλίου 1934.
- Wilcken, Ulrich, *Αρχαία Ελληνική Ιστορία*, μτφρ. Ιωάννης Σ. Τουλουμάκος, Παπαζήσης.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- [http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2678/Ekfrasi-Ekthesi G-Lykeiou html-empl/index.html](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2678/Ekfrasi-Ekthesi-G-Lykeiou-html-empl/index.html)
- [http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2230/Irodou-Istories A Gymnasiou html-empl/index 8 2.html#](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2230/Irodou-Istories-A-Gymnasiou-html-empl/index-8-2.html#)
- [https://www.n-t.gr/el/events/The Persians](https://www.n-t.gr/el/events/The-Persians)
- <https://www.thermopylaesalamis2020.gr/#history>
- <https://www.fhw.gr/chronos/04/gr/politics/index.html>
- [https://www.essalaminas.gr/η-ελιά-της -όρσας/](https://www.essalaminas.gr/η-ελιά-της-όρσας/)
- <https://www.thermopylaesalamis2020.gr/>

1ST PRIZE:

Athanasios Kioutsoukis, 1st General Upper Secondary School of Komotini

While I sat trapped at home, in a flat in the centre of my small town, doing everything I could to resist the call of spring and to obey the COVID-19 guidelines issued by the specialist doctors for everyone's benefit, I came across an online post that said, characteristically: "Honour to those who in the life they lead define and guard a Thermopylae". The Thermopylae of public health! Honour, respect, and gratitude!

The phrase "Guarding Thermopylae" was used concerning public health professionals! A connection so historical and at the same time so timeless during such difficult conditions. But what actually happened at Thermopylae? What does that phrase mean?

In Thermopylae 2500 years ago, something occurred that, strangely, changed the meaning of words, as the defeat the ancient Greek warriors suffered transformed into an unparalleled moral victory, the value of which was to be deeply ingrained in the memory of all generations to follow. Specifically, in early September of 480 B.C., Xerxes' expeditionary force started its attack on the Greeks. This force was massive and mixed, as it was manned not just by Persians; it included all those peoples of the East the Persian empire had subjugated. Ancient Greek sources report his force as exceeding one million men, but modern estimates calculate it at closer to 300,000 men (infantry and cavalry). At the same time, a powerful fleet escorted and supported the progress of the campaign on land. The Greeks, following the Congress at Corinth, had successfully joined forces and presented staunch resistance at Thermopylae, led by Sparta, which traditionally dominated the land, and Athens, which was already powerful on the seas. Leonidas was appointed leader and the location of Thermopylae was chosen, as it lay in the path of the only passage through there, between the gulf of Euboea and the mountain range in southern Greece.

After two days of resistance, Ephialtes betrayed the Greeks and led the Persian forces behind the lines of the Greeks, via Anopaia Path. Spartan King Leonidas who was leading the Greeks, decided to send the main force of the allied army further south to set up a new defensive line for the Greeks, while keeping with him at Thermopylae elite and volunteer forces: the 300 Spartans and 700 Thespians. Their resistance was heroic and they succeeded in delaying the advance of the Persians towards the south, however, they all fell on the field of battle. So did both of Xerxes' brothers. And the epic American film "The 300" may have incredible scenes from the battlefield of Thermopylae, but reality would exceed in passion and strength any cinematic adaptation.

On the other hand, the battle of Salamis, which took place in late September 480 B.C., was the naval battle that overturned numerical logic, as 350 Greek ships succeeded in defeating 1000 Persian ships. After the final conclusion of the Battle of Thermopylae, Xerxes' Persians advanced towards Athens, which they took easily, as the Athenians had abandoned it. The oracle at Delphi had told them that only "wooden walls" would save them, which led them to their ships, following Themistocles' encouragement. Only a few elders, who were not convinced by Themistocles, remained in Athens. They shut themselves inside the Acropolis and built real wooden walls around it. The Persians eliminated them with ease and burned Athens. At almost the exact same time, the Persian fleet dropped anchor at the Bay of Faliro, having sailed past Euboea and Sounio.

What was most impressive about this naval battle, however, was the confrontation that preceded it between the Spartan admiral Eurybiades, who proposed the Isthmus of Corinth as the place where the Greeks should engage the Persians, seeing as if they were defeated they could retreat inland on the Peloponnese and continue their resistance there, and the Athenian Themistocles, who insisted that the naval battle should take place in the straits of Salamis. The multitudes of Persian ships would have difficulty manoeuvring there. It is said that he faced the powerful reaction of the

Spartan admiral, who moved to strike him. Themistocles' phrase, "smite, but hear me" (hit me, but listen to me), became both a symbol of peace and stoicism, and turned out to be decisive for the development of events, in combination, of course, with his trick. He sent his pedagogue, Sicinnus, to the Persians, to inform them that the Greeks were supposedly preparing to abandon Salamis, and that if they wanted to beat them they needed to expedite the confrontation. Indeed, he achieved his goal and caused the immediate response of Xerxes, who ordered that his ships move to the strait of Salamis, while also cutting off the northern entrance to the Isthmus of Corinth, in order to ensure there was no chance of escape for the Greek fleet.

Thus, at sunrise on a morning in late September 480 B.C., the two fleets found themselves facing off in the southern strait of Salamis, with disproportionate forces. In fact, Xerxes had decided to observe his victory from his golden throne atop Mount Egaleo. This both highlights the contrast between Greek and Persian generals, as Greeks set an example for their soldiers by leading the way, while Persians, kings by the grace of God, enjoy the spectacle from afar. It is also arrogant behaviour indicating pride and a lack of respect towards the value of Human life. That is why tisis, punishment, would come in the form of destruction for the Persians. The naval battle lasted all day and ended with calamity for the Persians. It is reported that the Persians lost 200 ships, while the Greeks lost 40.

The tragic poet Aeschylus participated in the battle of Salamis and later, in 472 B.C., wrote the tragedy titled *The Persians*, which is the oldest play that has survived in full to the present day, while also being a historical record of the most important battle of the second Persian invasion of Greece, the battle of Salamis. According to the tragedy's plot, in Susa, the Persian capital, the old men who have stayed behind, loyally guarding the glorious palaces of Xerxes, are worried about their army. Their trepidation reaches its peak when Queen Atossa, the mother of the campaign's commander, Xerxes, and the wife of the deceased Darius, recounts an ominous dream she had: Xerxes was attempting to yoke a Greek and an Asian woman to his chariot. The Greek woman broke free, throwing the king to the ground. The arrival of an out-of-breath messenger confirms their worst premonitions: the Persian army has been annihilated; the Greeks have won. Darius, who had died, appears before Hades and blames arrogant Xerxes, whose hubris defies nature and the gods.

At Thermopylae and Salamis the Greeks united and resisted, fighting with belief in their powers, and they succeeded in preserving their freedom and culture, thus promoting the message of national solidarity. Specifically, the Battle of Thermopylae is an historic moment at which the heroes would not win, but would literally sacrifice themselves. The Spartans knew that they were heading out on a suicide mission and Leonidas stayed on the battlefield and fought till the end. Their sacrifice stirred up the other Greeks, who united against their common foe. This is exactly where the message on a national level lies: national solidarity and setting an example as motivation for a united struggle. The battle of Salamis is also an historic moment, which finds Themistocles' strategic skill and sharpness of mind triumphing. Faith in human reason and the capabilities of the Mind, the human brain, triumphs once again, combined with faith in the ideal of freedom. And that is the message of the naval battle on a national level.

As Fotis Politis characteristically writes in "Exercise for the Soul": "It was the first time that freedom of man and the reason of freedom had been won in Greece". And they were conquered through battles against disproportionate forces. And F. Politis continues: "The life and work of Aeschylus is a mirror of this journey. Aeschylus fights at Marathon and Salamis with spear and shield, as his generation fights to protect Greek independence from the despotism of the East. Soon thereafter, he would do battle with reason through ancient tragedy. Through enormous efforts he clears the

path to the sources of life and freedom of man. Man free in the face of men's despotism". That is the message, international and universal, expressed by these two historical moments.

Furthermore, Thermopylae and Salamis gave different explanations for the meaning of freedom. They defined it as a conscious and free choice in a person's life. Athenians, Spartans, Egyptians, and Persians were considered nationally free until then. But Egyptians and Persians, if measured against the classical Greek ideal, could not easily be characterised as free citizens, because we see those peoples bow before external orders imposed on them: the orders of a king, often deified, who decided if his subjects would live or die. In contrast, as I. Kakridis mentions: "The classical Greek ideal required that man transform external imposition into internal discipline: Respect and love your God. Obey your homeland's law. Follow your lords' orders-yes! But not because they force you to, not because you fear their punishment, not because you want to gain their favour through flattery, but because you believe it yourself".

Lastly, on an international level, Thermopylae and Salamis functioned as guardians of values and pioneers clearing the way for intellectual, artistic, and political prosperity. Neither the Renaissance, nor the Enlightenment, nor the great revolutions would have taken place in Western Europe, had the Greeks allowed the darkness of the Persians dominate the light of Greek civilization. It would be no exaggeration to say that 480 B.C. is the birthday of Western Civilization, Freedom, and Democracy for the whole world.

To this day, if one goes to Salamis, they can hear through the rustling leaves of the olive tree of Orsa, a tree that is 2500 years old and possibly experienced the naval battle, the famous paean: "Onwards, sons of Greece! Set free your homeland, set free your children, wives, places of your ancestral gods, and tombs of your ancestors, forward for all", which the warriors sang at Salamis. "Onwards, sons of Greece! Set free your homeland, set free your children, wives, places of your ancestral gods, and tombs of your ancestors, forward for all". (Aeschylus, *The Persians*, 384-405) The paean takes on a new meaning today. In an era of misinformation and the pandemic, it means fight for internal and intellectual freedom! Today, in the era of lock downs and distancing, it means fight for your fellow People! Believe in them. We have a heavy load to bear: It is our duty to preserve intact the humanistic identity of the ecumenical civilization that emerged from Thermopylae and Salamis. However, it is also our duty to preserve above all else the Greek ideal of free people who do battle against fear, prejudice, darkness, and ignorance. People who are enlightened and proud, transform external coercion into internal freedom.

I think that I now understand the meaning of the phrase "guarding Thermopylae". I can see its meaning clearly: helping the elderly, protecting children, wearing a mask for the common good, struggling for knowledge, protecting myself from misinformation, searching for the truth, moving from "me" to "we". Yes, now I can clearly see why all of us during times of crisis must return to Thermopylae and Salamis. Because at these places there is faith in Humanity and the abundant Greek light.

BIBLIOGRAPHY

- Ancient Greek, 8th Grade, «Themistocles' Trick».
- Herodotus, *Histories*, 7th Grade, student textbook.
- Kakridis, Ioannis, «The meaning of Greek freedom», celebratory speech given on 26 October 1960, AUTH.
- Modern Greek, 12th Grade, «Just and Injust Reason, Messianism».
- Politis, Fotis, «Askisi Psychis» (Exercise for the Soul), *Proia*, 28 July 1934.

- Wilcken, Ulrich, *Ancient Greek History*, transl. Ioannis S. Touloumakos, ed. Papazisis.

WEBOGRAPHY

- [http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2678/Ekfrasi-Ekthesi G-Lykeiou html-empl/index.html](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2678/Ekfrasi-Ekthesi-G-Lykeiou-html-empl/index.html)
- [http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2230/Irodotou-Istories A Gymnasiou html-empl/index 8 2.html#](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2230/Irodotou-Istories-A-Gymnasiou-html-empl/index-8-2.html#)
- [https://www.n-t.gr/el/events/The Persians](https://www.n-t.gr/el/events/The-Persians)
- <https://www.thermopylaesalamis2020.gr/#history>
- <https://www.fhw.gr/chronos/04/gr/politics/index.html>
- <https://www.essalaminas.gr/η-ελιά-της-όρσας/>
- <https://www.thermopylaesalamis2020.gr/>